

Δεκαετία του 1950. Μέλη του Συνδέσμου Ευελπίδων Μελενίκου
στο Σιδηρόκαστρο.
Επάνω σειρά, δεύτερος από αριστερά, Λάσκαρις Πολυζωίδης.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΘ. ΦΟΥΡΤΟΥΝΑΣ

Ταξίαρχος Οικ. ε.α., Συγγραφέας, Επίτιμο Μέλος της Ι.Λ.Ε.Σ.-Μ.
τ. Αντιπρόεδρος του Συνδέσμου Ευελπίδων Μελενίκου στο Σιδηρόκαστρο.

Ο Λάσκαρις Πολυζωΐδης γεννήθηκε το 1895 στο, υπό Οθωμανική τότε κυριαρχία Μακεδονικό Μελένικο. Γονείς του ήταν ο Πολυζώης και η Αικατερίνη Πολυζωΐδη, και αδέρφια του ο Θεοφάνης, η Αλεξάνδρα, η Αθηνά, η Ελένη και η Μαρία.

Πρόλαβε και τελείωσε τη φοίτησή του στη σημαντική Ελληνική Σχολή Μελενίκου, με τους διάσημους Μακεδόνες και Ηπειρώτες εκπαιδευτικούς.

Τότε η Σχολή Μελενίκου αποτελούσε κεντρικό φορέα τής ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς και των ιδεών τού νεοελληνικού ουμανισμού και διαφωτισμού, καλλιεργώντας έτσι την παιδεία και την ιδεολογία τής σφύζουσας κυρίαρχης ελληνικής κοινότητας.

Στις αρχές Ιουλίου 1913, κατά τη διάρκεια του Β΄ Βαλκανικού Πολέμου, ο ελληνικός στρατός, κατανικώντας τον Βουλγαρικό, έφθασε μέχρι την Άνω Τζουμαγιά, σημερινό Blagoevgrad, απελευθερώνοντας το Μελένικο και τις άλλες Μακεδονικές πόλεις και κωμοπόλεις της περιοχής, όπως τη Στρώμιτσα, το Πετρίτσι, το Στάρτσοβο.

Όμως, η απελευθέρωση κράτησε λίγες μόνον ημέρες. Στις 28 Ιουλίου 1913 (με το παλιό ημερολόγιο), οι τότε Μεγάλες Δυνάμεις όρισαν με τη Συνθήκη τού Βουκουρεστίου τα σύνορα Ελλάδας-Βουλγαρίας εκεί που είναι και σήμερα, και έτσι το Μελένικο, οι παραπάνω και άλλες πόλεις και κωμοπόλεις δόθηκαν στην ηττημένη Βουλγαρία.

Το νέο έπεσε σαν κεραυνός. Ο νικητής ελληνικός στρατός έπρεπε να αποχωρήσει και να παραχωρήσει στους Βουλγάρους τα εδάφη τής Μακεδονίας που είχε κατακτήσει με αίμα.

Από το κακό, στο χειρότερο. Από τους Τούρκους, στους Βουλγάρους. Όλοι οι ελληνορθόδοξοι ελληνόφωνοι, βλαχόφωνοι και σλαβόφωνοι πληθυσμοί τής περιοχής, αμέσως, μετά από πάνδημες

συνελεύσεις τους, μάζεψαν ό,τι μπόρεσαν κι έφυγαν νότια, πίσω από τις κορυφογραμμές -τα νέα σύνορα- του Μπέλες και του Όρβυλου, στην ελεύθερη ελληνική Μακεδονία.

Ο κύριος όγκος τών Μελενίκιων προσφύγων εγκαταστάθηκε στο Σιδηρόκαστρο· μεταξύ αυτών ήταν οι οικογένειες του Πολυζώη Πολυζωΐδη και των παππούδων μου Θεοδώρου Φουρτούνα και Φωτίου Ρούπα. Ο Λάσκαρης Πολυζωΐδης ήταν τότε 18 ετών.

Μόλις οι Μελενίκιοι άρχισαν να οργανώνουν τη ζωή τους στις νέες εγκαταστάσεις τους (Σιδηρόκαστρο, Σέρρες, Θεσσαλονίκη), ξέσπασε ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος (28 Ιουλίου 1914) και από τα Χριστούγεννα του 1915 στρατεύματα της Αντάντ άρχισαν να αποβιβάζονται στη Θεσσαλονίκη, ανοίγοντας το Μακεδονικό Μέτωπο. Η σύγκρουση Βενιζέλου-Κωνσταντίνου έφθασε τον Εθνικό Διχασμό στα ύψη και στις 17 Αυγούστου 1916 τα Γερμανοβουλγαρικά στρατεύματα εισέβαλαν και κατέλαβαν αμαχητί την Ανατολική Μακεδονία (Νομοί Σερρών, Δράμας και Καβάλας), οπότε η Γερμανία παρέδωσε την κατοχή της στους Βουλγάρους.

Οι Βούλγαροι, με σκοπό να εποικήσουν τα κατεχόμενα εδάφη, επεχείρησαν να αλλοιώσουν τον ντόπιο ελληνορθόδοξο πληθυσμό εφαρμόζοντας μέτρα εξόντωσής του, που έφθασαν στη γενοκτονία. Ένα από τα μέτρα εκείνα ήταν η αιχμαλωσία δεκάδων χιλιάδων Ανατολικομακεδόνων, ο ομαδικός εκπατρισμός τους στη Βουλγαρία και ο εγκλεισμός τους εκεί σε άθλια στρατόπεδα καταναγκαστικής εξοντωτικής εργασίας.

Η κύρια, σε αριθμό, αιχμαλωσία των Ανατολικομακεδόνων έγινε από 20 Ιουνίου έως 20 Ιουλίου του 1917. Ανάμεσά τους ήταν και ο 22άχρονος Λάσκαρης Πολυζωΐδης, που εγκλείστηκε σε ένα από τα σκληρότερα στρατόπεδα, εκείνο του Κάρονοπατ στην Ανατολική Βουλγαρία.

Επέζησε της αιχμαλωσίας και επέστρεψε στο Σιδηρόκαστρο με πολλά προβλήματα υγείας, έχοντας όμως μαζί του ένα σπάνιο και ανεκτίμητο ντοκουμέντο, το ημερολόγιο που έγραφε κατά τη διάρκεια της αιχμαλωσίας του και βλέπει το φως της δημοσιότητας εδώ για πρώτη φορά.

Ο Λάσκαρης Πολυζωΐδης ήταν άνθρωπος απλός, συνετός, κοινωνικός, ενεργός πολίτης και υπόδειγμα εντιμότητας, ένθερμος

πατριώτης, με έκδηλη τη μάθηση που είχε από το Ελληνικό Σχολείο του Μελενίκου και τον ζήλο προς την ελληνική παιδεία σε συνδυασμό με την ορθόδοξη χριστιανική πίστη.

Ενδιαφερόταν για τη διαπαιδαγώγηση των νέων με τα ιδεώδη αυτά και γι' αυτό συνεργαζόταν και αλληλογραφούσε με ανθρώπους των γραμμάτων και των τεχνών. Ήταν από τα παλαιότερα και δραστήρια Μέλη του Συνδέσμου Ευελπίδων Μελενίκου στο Σιδηρόκαστρο. Έζησε με αξιοπρέπεια και ήταν από όλους, μεγάλους και νέους, αγαπητός και σεβαστός.

Μετά την επιστροφή του από την αιχμαλωσία αγωνίστηκε να τακτοποιηθεί επαγγελματικά. Απέκτησε ένα μικρό γωνιακό μαγαζί στην άκρη της Κεντρικής Πλατείας του Σιδηροκάστρου, απέναντι από το κέντρο των Μελενικίων «ΟΜΟΝΟΙΑ», και με την Άδεια από το Ταμείο Αποκατάστασης Θυμάτων Πολέμου του Νομού Σερρών είχε το «Μονοπώλιο Λιανικής Πώλησης Σιγαρέτων». Είχε επίσης την αντιπροσωπεία, στην περιοχή Σιδηροκάστρου, της διαφήμισης και διάθεσης του περιοδικού «Ζωή» και διέθετε πολλά από τα κλασικά βιβλία για εφήβους, όπως τα «Χωρίς Οικογένεια», «Με Οικογένεια» κ.ά. Κάποια από τα βιβλία του, που ως μαθητής αγόραζα τη δεκαετία του 1950 περνώντας για να πάω στο μαγαζί τον πατέρα μου, έχω ακόμα.

Είχε άριστες επαγγελματικές και κοινωνικές σχέσεις με όλους εντός και εκτός Σιδηροκάστρου, είχε εμμονή με τη συνέπεια και την τάξη. Στο μαγαζί του όλα ήταν προσεκτικά ταξινομημένα και σχολαστικά τακτοποιημένα. Κρατούσε ημερολόγια εργασιών, αγορών και πληρωμών, είχε αρχείο για όλες τις δοσοληψίες και δραστηριότητές του, για την αλληλογραφία του, για τα εμπορικά και πολιτιστικά ζητήματά του, ακόμα και για τα καθημερινά προσωπικά έξοδά του, όπως γράφει και στο «Τετράδιο Σημειώσεων».

Έμεινε άγαμος, προφανώς γιατί ως πρωτότοκος ήθελε να φροντίζει τις τέσσερις αδελφές του. Στο Σιδηρόκαστρο έμεινε στα Μελενικιώτικα, στον οικισμό που κατασκεύασε η Υπηρεσία Εποικισμού για τους Μελενίκιους πρόσφυγες.

Μετά τη συνταξιοδότησή του έμεινε στη Θεσσαλονίκη με την άγαμη αδελφή του Αθηνά. Πέθανε τέλη της δεκαετίας του 1970, στο Χαρίσειο Γηροκομείο Θεσσαλονίκης.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΟΣΣΙΔΗΣ

Όμοτιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.

Υπάρχουν άνθρωποι που περνοῦνε ἀπὸ αὐτὴ τὴ ζωὴ ἀφήνοντας μόνο καλὲς ἀναμνήσεις γιατί ἡ ζωὴ τους εἶναι γεμάτη ἀγάπη καὶ καλωσύνη. Σ' αὐτούς θά πρέπει νά κατατάξουμε καὶ τὸν Λάσκαρι Πολυζωΐδη. Μελενίκιος στὴν καταγωγή ἦλθε καὶ ἐγκαταστάθηκε στὸ Σιδηρόκαστρο τὸ 1913, ὅταν οἱ μεγάλοι παρεχώρησαν τὸ Μελένικο στοὺς Βουλγάρους καὶ οἱ Μελενίκιοι προτίμησαν νά ξεριζωθοῦν ἀπὸ τὰ πατρογονικά του ἐδάφη καὶ νά ἔλθουν νά ζήσουν ἐλεύθεροι στὴν Ἑλλάδα.

Στὸ Σιδηρόκαστρο ἀπέκτησε ἓνα μικρὸ μαγαζάκι ἀπέναντι ἀπὸ τὴν ΟΜΟΝΟΙΑ καὶ ἀσχολήθηκε μὲ τὸ μικροεμπόριο, πωλώντας τσιγάρα, καραμέλες καὶ λίγα χριστιανικά βιβλία καὶ περιοδικά.

Γιὰ μᾶς τοὺς νεαροὺς τότε μαθητές, τὴν δεκαετία τοῦ '50, ἦταν ὁ τόπος ὅπου μαζευόμασταν καὶ στὸ μικρὸ του μαγαζάκι μᾶς δεχόταν μὲ πολλὴ ἀγάπη καὶ μᾶς μιλοῦσε διακριτικά γιὰ τὸν Χριστό. Ἦταν ἓνας συνειδητὸς χριστιανὸς πού κάθε Κυριακὴ καὶ μεγάλη ἑορτὴ ἀνέβαινε στὸν Ἄη-Γιώργη καὶ πάντα στὴν ἴδια θέση, πίσω ἀπὸ τὸ δεσποτικό, παρακολουθοῦσε τὴν θεία Λειτουργία. Διακαῆς του πόθος νά λειτουργοῦν κατηχητικά σχολεῖα καὶ νά δημιουργηθεῖ παράρτημα τῆς ΓΕΧΑ (Γονέων Ἐνωσις Χριστιανικῆ Ἀγωγῆ).

Δέν μᾶς μιλοῦσε ποτέ γιὰ τὸν ἑαυτό του καὶ γιὰ τὸ παρελθόν του, γι' αὐτὸ καὶ δέν γνωρίζω πολλὰ γιὰ τὴν ζωὴ του. Ἦταν θερμὸς πατριώτης καὶ ὅταν γινόταν ἡ ἔπαρση καὶ ἡ ὑποστολὴ τῆς σημαίας στὸν βράχο Ἰσάρι, στεκόταν προσοχὴ καὶ τὰ μάτια του γέμιζαν δάκρυα. Ἦταν νομοταγῆς καὶ στὴν φορολογικὴ του δήλωση δέν ἔκρυβε τίποτε, ὥστε ὁ τότε οἰκονομικὸς ἔφορος νά πεῖ «μὲ βάση τὴν δήλωση τοῦ Πολυζωΐδη θά ἔπρεπε νά φορολογηθοῦν καὶ οἱ ἄλλοι ἐπαγγελματίες».

Οἰκογένεια δέν δημιούργησε γιατί στοὺς Μελενικιώτες ἦταν ἄγραφος νόμος ὁ ἀδελφὸς νά μὴν παντρεύεται, ἂν προηγουμένως δέν ἀποκαταστήσει τίς ἀδελφές του.

Τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του τὰ πέρασε στὴν Θεσσαλονικὴ κοντὰ στὴν ἀδελφὴ του καὶ στὸ τέλος στὸ Χαρίσειο Γηροκομεῖο,

ὅπου καί ἀπέθανε. Ὄταν τόν ἐπισκεπτόμουν, μοῦ ἔλεγε: «ἔπρεπε νά περάσω καί ἀπό αὐτό τό σχολεῖο». Δέν τόν ἄκουσα ὅμως ποτέ νά παραπονεθεῖ ἢ νά κατηγορήσει κάποιον. Μόνο ἔλεγε: «Δόξα τῷ Θεῷ εἶμαι καλά» καί: «ἄς τόν κρίνει ὁ Θεός». Γενικά ἦταν ποτισμένος ἀπό τίς ἀρχές τοῦ Εὐαγγελίου καί προσπαθοῦσε νά ζεῖ σύμφωνα μέ τήν Χριστιανική πίστη καί διδασκαλία καί γι' αὐτό ἦταν γεμάτος ἀγάπη καί καλωσύνη.

Αὐτά τά ἐλάχιστα πού γράφω ἀποτελοῦν φόρο τιμῆς πρὸς τόν Λάσκαρι Πολυζωίδη, τόν «μπάρμπα Λάσκαρη», ὁ ὁποῖος γιά μένα ἦταν μία σωστή καί ὀλοκληρωμένη προσωπικότητα.